

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้จะได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล โดยจะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ลักษณะของ เครื่องมือ การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบแบบสอบถาม การจัดทำแบบสอบถามฉบับจริง การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะได้อธิบายโดยลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานคณาจารย์ คานบุคลากร และคานธุรการของหัวหน้า หน่วยงานนี้ทุกจังหวัด
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยงานนี้ทุกจังหวัด

กลุ่มประชากร

- กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม คือ
1. ศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพมหานคร
 2. หัวหน้าหน่วยงานนี้ทุกจังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพมหานคร
 3. หัวหน้าฝ่ายศึกษานี้ทุกจังหวัด ปรึกษาช่วย หัวหน้าฝ่ายนี้ทุกการสอน หัวหน้าฝ่าย นี้เทศบริหารและหัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษาทุกจังหวัดในประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพ มหานคร
 4. ศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัด โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จังหวัดละ 2 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรในกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าจะเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรได้ จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ของศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัด จำนวน 71 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 2 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ไม่ใช้ในการวิจัยอีก 3 กลุ่ม คือกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และกลุ่มหัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์จังหวัดเมื่อเทียบกับจำนวนศึกษานิเทศก์จังหวัดแล้วมีจำนวนน้อย จึงใช้ทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร

สรุปแล้วจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 71 คน
2. กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 71 คน
3. กลุ่มหัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 213 คน
4. กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ใช้วิธีสุ่มแบบง่ายมาจังหวัดละ 2 คน จำนวน 142 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 497 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list) และแบบประเมินค่า (Rating scale) เนื้อหาที่เน้นในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดในด้านวิชาการ ด้านบุคลากรและด้านธุรการ สำหรับตอนที่ 2 นี้ ใช้แบบสอบถามชนิดประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ช่วง คือ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด และไม่มีเลย และกำหนดคะแนนให้เป็น 4, 3, 2, 1 และ 0 ตามลำดับ ในการคำนวณผลที่ได้จากค่าเฉลี่ย โดยส่วนรวมใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

มากที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.00
มาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50
น้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50
น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	0.51 - 1.50
ไม่มีเลย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	0.00 - 0.50

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัด ซึ่งใช้ในลักษณะและการกำหนดคะแนนเช่นเดียวกับตอนที่ 2

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราต่าง ๆ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านธุรการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและสอบถามผู้รู้ เพื่อหาข้อมูลประกอบการสร้างแบบสอบถาม

3. จัดหมวดหมู่วิธีปฏิบัติของการบริหารด้านต่าง ๆ และระบบการบริหาร เพื่อสะดวกในการร่างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด โดยจัดแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามออกดังนี้

ก. การบริหารงานด้านวิชาการ

1. กระบวนการบริหารที่ส่งเสริมงานวิชาการ มีจำนวน 9 ข้อ
2. งานเกี่ยวกับหลักสูตร มีจำนวน 6 ข้อ
3. งานนิเทศการสอน มีจำนวน 10 ข้อ
4. การประเมินผล มีจำนวน 7 ข้อ
5. การวิจัย ค้นคว้าและผลิตเอกสารทางวิชาการ มีจำนวน 6 ข้อ

ข. การบริหารงานด้านบุคลากร

1. การสรรหา มีจำนวน 5 ข้อ
2. การบำรุงรักษา มีจำนวน 6 ข้อ
3. การพัฒนา มีจำนวน 5 ข้อ

ค. การบริหารงานด้านธุรการ การเงินและบริการ

1. งานธุรการ มีจำนวน 6 ข้อ
2. การเงิน มีจำนวน 5 ข้อ
3. การบริการ มีจำนวน 5 ข้อ

ง. การบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีจำนวน 15 ข้อ

4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ร่างเสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยช่วยตรวจแก้ไขและปรับปรุง ให้ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อแก้ไขปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้นำเสนออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแก้ไข และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น

การตรวจแบบสอบถาม

เนื่องจากแบบสอบถามต้องการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรทั่วประเทศทุกจังหวัดจึงได้เสนอให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุง ให้แบบสอบถามถูกต้องตามหลักวิชายิ่งขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุสัย หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอก อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา อาจารย์ ดร.อภิชาติ สุขสำราญ ศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู อาจารย์วินัย เกษมเศรษฐ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และอาจารย์จรรยา เอกอินทร์ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประจำฝ่ายแผนงานและประเมินผลค่านงานพัฒนาบุคคล เมื่อผ่านการตรวจสอบจากคณาจารย์ผู้

ทรงคุณวุฒิแล้วผู้วิจัยจึงได้นำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงได้ดำเนินการ
สร้างแบบสอบถามฉบับจริง

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านธุรการ การเงินและบริการ ซึ่งได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น
3 งานใหญ่ ๆ และแต่ละงานได้แยกออกเป็นงานย่อย ๆ ดังนี้

ก. การบริหารงานด้านวิชาการ ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังนี้

1. กระบวนการบริหารที่ส่งเสริมงานวิชาการ จากข้อ 1 - 9 จำนวน 9 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 10

2. งานเกี่ยวกับหลักสูตร จากข้อ 10 - 15 จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ

6.66

3. งานนิเทศการสอน จากข้อ 16 - 25 จำนวน 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ

11.11

4. การประเมินผล จากข้อ 26-32 จำนวน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 7.77

5. การวิจัย ค้นคว้า และผลิตเอกสารทางวิชาการ จากข้อ 33 - 38

จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 6.66

รวมคำถามเกี่ยวกับงานวิชาการ จำนวน 38 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 42.22

ข. การบริหารงานด้านบุคลากร ประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้

1. การสรรหา จากข้อ 39 - 43 จำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 5.55

2. การบำรุงรักษา จากข้อ 44 - 49 จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 6.66

3. การพัฒนา จากข้อ 50 - 54 จำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 5.55

4. การให้ทุนจากงาน จากข้อ 55 - 59 จำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 5.55

รวมคำถามเกี่ยวกับงานบุคลากร จำนวน 21 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 23.33

ค. การบริหารงานด้านธุรการ การเงินและการบริการ ประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้

1. งานธุรการ จากข้อ 60 - 65 จำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 6.66
 2. งานการเงิน จากข้อ 66 - 70 จำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 5.55
 3. งานการบริการ จากข้อ 71 - 75 จำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 5.55
 รวมคำถามเกี่ยวกับงานธุรการ จำนวน 16 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 17.77
 รวมคำถามตอนที่ 2 ทั้งหมด 75 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 83.33

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบของหัวหน้าหัวหน้าหน่วย
 ศึกษานิเทศก์จังหวัด จากข้อ 76 - 90 จำนวน 15 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 16.67

คำถามในแบบสอบถาม มีข้อ 69 เป็นคำถามแบบนิเสธ

สำหรับแบบสอบถามฉบับจริงอยู่ในภาคผนวก

การรวบรวมข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างประชากรได้ตอบและส่ง
 กลับคืนโดยทางไปรษณีย์

แบบสอบถามส่งไปทั้งหมด จำนวน 497 ฉบับ ได้รับกลับคืน จำนวน 409 ฉบับ
 คิดเป็นร้อยละ 82.29 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
 79.07 ของแบบสอบถามทั้งหมด แบบสอบถามที่ส่งไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร
 4 กลุ่ม ดังปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน

กลุ่มตัวอย่างประชากร	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ	แบบสอบถาม สมบูรณ์	ร้อยละ
ศึกษาธิการจังหวัด	71	57	80.28	54	76.06
หัวหน้าหน่วยฯ	71	59	83.09	57	80.28
หัวหน้าฝ่ายฯ	213	159	74.65	153	71.83
ศึกษานิเทศก์	142	134	94.36	129	90.84
รวม	497	409	82.29	393	79.07

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่ากลุ่มศึกษาธิการจังหวัด ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ 80.28 กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ 83.09 กลุ่มหัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์ ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ 74.65 และกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ 94.36 จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 497 ฉบับ ได้รับคืน 409 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.29 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิจัยร้อยละ 79.07

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ผู้วิจัยได้นำมาจัดหมวดหมู่ให้คะแนน เสร็จแล้วจึงได้นำไปวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน เวลาว่างตำแหน่งปัจจุบัน อายุราชการ และคุณวุฒิทางการศึกษา วิเคราะห์โดยหาอัตราร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดค้ำวิธการ ค้ำนุคคการ และค้ำนุคการ โดยทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ ตั้งแต่ข้อ 1 - 75 และวิเคราะห์ตามงานย่อยรวม 5 งาน แต่ละข้อจะเปลี่ยนความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคะแนน ดังนี้

มากที่สุด เท่ากับ 4 มาก เท่ากับ 3 น้อย เท่ากับ 2

น้อยที่สุด เท่ากับ 1 ไม่มีเลย เท่ากับ 0

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้วิธีการหาอัตราร้อยละ (%) ทศภาคเฉลี่ย (\bar{x}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระบบการบริหารงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ ตั้งแต่ข้อ 76 - 90 ซึ่งใช้วิธีการเช่นเดียวกับตอนที่ 2

การหาภาพทางสถิติ

การคำนวณหาถรร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้เลือกตอบค่าคอมนี้}}{\text{จำนวนประชากรที่ตอบชอนนี้}} \times 100$$

$$\text{ค่าเฉลี่ย}(\bar{X}) = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\text{เมื่อ } fx = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

$$\text{เมื่อ } S.D. = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$\sum fx = \text{ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่}$$

$$N = \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด} = \sum f^1$$

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 40 - 50.